

Sygn. akt: I C 2569/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Renata Żak
Ławnicy:	
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Barbara Pająk

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2020 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. A. (1)

przeciwko Z. J. (1)

o stwierdzenie nieważności czynności prawnej

I. stwierdza nieważność umowy o dożywocie zawartej 22 grudnia 2015 r w Kancelarii Notarialnej w P. przed notariuszem J. W., za numerem rep A 3332/2015 , na mocy której A. A. (1) przeniósł na Z. J. (1) w zamian za utrzymanie prawo własności nieruchomości rolnej położonej w miejscowości K., stanowiącej gospodarstwo rolne wraz z zabudowaniami, oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) o powierzchni 1,69 ha dla której Sąd Rejonowy w Pińczowie prowadzi księgę wieczysta (...)

II. stwierdza nieważność umowy sprzedaży zawartej 22 grudnia 2015 r w Kancelarii Notarialnej w P. przed notariuszem J. W., za numerem rep A 3325/2015 , na mocy której A. A. (1) przeniósł na Z. J. (1) prawo własności nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości K., składającej się z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi: 230 o powierzchni 0,49 ha i 240 o powierzchni 0,64 ha, dla której Sąd Rejonowy w Pińczowie prowadzi księgę wieczystą (...)

III. zasądza od Z. J. (1) na rzecz A. A. (1) kwotę 5924 zł (pięć tysięcy dziewięćset dwadzieścia cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu

IV. nakazuje pobrać od Z. J. (1) na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Kielcach) kwotę 5858 zł (pięć tysięcy osiemset pięćdziesiąt osiem złotych złote) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych

I C 2569/18

UZASADNIENIE

A. A. (1) wniósł o stwierdzenie, że oświadczenie woli złożone przez niego pozwanemu Z. J. (1) w umowie o dożywocie sporządzonej w formie aktu notarialnego z dnia 22 grudnia 2015 r. Rep. A 3332/2015 przed notariuszem J. W. o przeniesieniu prawa własności nieruchomości rolnej stanowiącej gospodarstwo rolne wraz z zabudowaniami, położonej w miejscowości K. gm. Złota, oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) jest nieważne oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie wskazał, że z uwagi na stan rozwoju umysłowego nie był w stanie zrozumieć znaczenia i skutków prawnych zawartej umowy dożywocia. Pozwany roztaczał wizję opieki nad nim, odpowiedniego utrzymania, co przy niedorozwoju umysłowym powoda wywołało skutek niemożliwego do przełamania wewnętrznego przymusu postąpienia w określony sposób tj wyłączyło możliwość swobodnego podjęcia decyzji / pozew/

Pismem z 30 października 2019 r. powód rozszerzył powództwo domagając się stwierdzenia, że jego oświadczenie woli złożone pozwanemu Z. J. o sprzedaży działek gruntu oznaczonych numerami 230 i 240 o łącznej powierzchni 1.13 ha, dla których Sąd Rejonowy w Pińczowie prowadzi księgę wieczystą (...) jest nieważne. Żądanie to opierał na tych samych okolicznościach, które były podstawą żądania stwierdzenia nieważności umowy dożywocia / k. 64-65/.

Z. J. (1) wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Pozwany zarzucił, że zachowanie powoda w dacie sporządzania aktów nie pozwalało na przyjęcie, że nie był on świadomy dokonywanych przez siebie czynności prawnych. Wskazał, że zna powoda od 2015 r. tj od czasu kiedy wykonywał on zlecone mu czynności w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez pozwanego. Już wówczas A. A. (1) dał się pozwać jako osoba niezależna, nie dająca sobie narzucić woli innych. W razie odmiennego stanowiska co do realizacji zleconych prac powód odmawiał ich wykonania lub opuszczał miejsce pracy. Powód w dacie sporządzania aktów notarialnych miał pełną świadomość rodzaju umowy jaką zawiera, o czym świadczy chociażby zakres obowiązków pozwanego wobec niego wpisanych do aktu notarialnego. Ponadto notariusz sporządzający akt notarialny nie miała wątpliwości co do zdolności A. A. do skutecznego złożenia oświadczeń woli. Według pozwanego wytoczenie powództwa jest wynikiem braku akceptacji ojca powoda dla zbycia nieruchomości tym bardziej, że M. A. pozostaje w konflikcie z pozwanym / odpowiedź na pozew k. 39 – 40/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. A. (1) był właścicielem nieruchomości rolnych położonych w miejscowości K. oznaczonych jako działki numerami (...) po powierzchni 1,69 ha i numer 230 i 240 o łącznej powierzchni 1.13 ha. (...) te nabył w drodze umowy darowizny od rodziców (działka (...)) i ojca M. A. (230 i 240)

Działka nr (...) jest zabudowana, usytuowany jest na niej budynek mieszkalny, obora i drewniana stodoła, pozostała część nieruchomości ma charakter rolny. Sąd Rejonowy w Pińczowie prowadzi dla niej księgę wieczystą (...). Powód zamieszkuje na niej wraz z ojcem M. A. na rzecz, którego ustanowiona została służebność osobista zamieszkania. Działki numer (...) o łącznej powierzchni 1.13 ha, dla których Sąd Rejonowy w Pińczowie prowadzi księgę wieczystą (...) mają charakter rolny.

Powód A. A. (1) urodził się w (...) r. Ukończył specjalną szkołę podstawową w Złotej (...). Od urodzenia zamieszkiwał z rodzicami, a od śmierci matki (2014 r.) przebywa po opieką ojca. Samodzielnie nie robi zakupów. Nie czyta, z trudem potrafi złożyć podpis. Jest osobą upośledzoną w stopniu umiarkowanym. Sprawność intelektualna powoda jest obniżona, ma trudności w zapamiętywaniu i koncentracji. Zaburzenia występują też w jego sferze emocjonalnej, wymaga dłuższego poznania osoby, aby jej zaufać, otworzyć się przed nią, często występują u niego stany wzmożonego niepokoju. Jego proces myślenia abstrakcyjnego jest zaburzony, nie przewiduje konsekwencji swoich działań.

Zamieszkując z rodzicami, a później z ojcem powód zajmował się pracą u okolicznych rolników, w domu w zasadzie nie wykonywał żadnych czynności. Wychodził rano z domu, a po powrocie kładł się spać. Był wykorzystywany do

najcięższych prac polowych oraz obiektem drwin. Zdarzało się, że stali bywalcy przed miejscowym sklepem częstowali go piwem i namawiali do kłótni z ojcem. Powód postępował zgodnie z ich życzeniem, co było źródłem uciechy dla nich.

Rodzina A. żyła w bardzo skromnych warunkach. Dom był zaniedbany, brudny i zagrzybiały. Nie było w nim łazienki, ani nawet miejsca do umycia rąk. Nie posiadali środków na codzienną egzystencję, ojciec powoda – M. A. był zadłużony. Tak jak i syn środki na codzienne utrzymanie uzyskiwał z prac dorywczych w polu.

W czasie choroby matki, która wymagała stałej opieki, podawania insuliny, dbania o dietę cukrzycową powód nie rozumiał powagi jej sytuacji zdrowotnej. Pomimo uwag pielęgniarki podawał jej herbatę, którą słodził dużą ilością cukru

A. A. (1) od początku 2015 r. pracował w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez pozwanego Z. J. (1). Ojczym pozwanego był krewnym matki powoda. Wykonywał zleczone mu prace rolne: przy sianie, pieleniu, wyrzucaniu obornika, zbieraniu ogórków i wiele innych. Za prace otrzymywał wynagrodzenie.

Podczas pobytu M. A. w szpitalu powód zdecydował się sprzedać pozwanemu część nieruchomości rolnych, pozostałą zaś przekazać w zamian za dożywocie. Pozwany obiecywał powodowi, że się nim zajmie, że będzie miał opiekę i będzie żył dostatnio. Ojczym pozwanego przekazał powodowi, że jego ojciec ożeni się ponownie i może stracić wszystko

A. A. (1) i Z. J. (1) przed sporządzeniem aktów udali się do notariusza. Tam powód otrzymał kartkę z informacją jakie dokumenty należy przygotować. Zgromadził je i aktem notarialnym z 22 grudnia 2015 r. sporządzonym w Kancelarii Notarialnej w P. przed notariuszem J. W. za numerem Rep. A 3332/2015 powód przeniósł na rzecz Z. J. (1) prawo własności nieruchomości oznaczonej numerem 283 o powierzchni 1,69 ha w zamian za co pozwany zobowiązał się do zapewnienia A. A. (1) utrzymania polegającego na przyjęciu go jako domownika, wyżywienia, ubrania, mieszkania, zapewnienia odpowiedniego pielęgnowania w chorobie oraz sprawienia mu własnym kosztem pogrzebu odpowiadającego miejscowym zwyczajom. Ponadto do treści dożywocia należała służebność mieszkania w budynku usytuowanym na działce. Tego samego dnia przed tym samym notariuszem za numerem Rep A 3325/2015 została sporządzona umowa, mocą której A. A. (1) sprzedał Z. J. (1) nieruchomość rolną położoną w K., oznaczoną jak działka numerem (...) o łącznej powierzchni 1,13 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Pińczowie urzędzona jest księga wieczysta (...) za kwotę 8.000 zł.

Powód pracował u pozwanego do połowy 2016 r. Skonfliktował się z nim, gdyż nie uzyskał obiecanej pomocy, był poniżany. Z. J. (1) z bratem wybiałkował jedynie dom zajmowany przez powoda i jego ojca. Pomiędzy M. A. i pozwanym doszło do scysji, ojciec powoda wyrzucił go z nieruchomości, uszkodził jego samochód. Z. J. (1) zainicjował postępowanie karne przeciwko M. A., został on ukarany grzywną.

A. A. (1) czuł się rozczulony, uważał, że „J. go podszedł, bił i kopał”, chciał, aby ktoś pomógł mu odzyskać ziemię. Zaczął pracować u innego rolnika - K. A., który za wykonaną pracę wypłacał mu wynagrodzenie, a czasami płacił płodami rolnymi. Zawoził też do ortopedy. Również jemu A. A. (1) żalił się na złe traktowanie go przez pozwanego

W dacie sporządzenia aktów notarialnych z 22 grudnia 2015 r. o sprzedaży nieruchomości i zwarcia umowy dożywocia A. A. (1) był w stanie wyłączającym świadome złożenie oświadczenia woli

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wypis aktu notarialnego Rep. A (...) k. 5-8 i Rep. A.3325/2015 r. k. 52 – 54, umowę darowizny k. 66-68, zeznania świadków: K. A. - protokół rozprawy z 11 czerwca 2019 r. i M. Z. – protokół rozprawy z 15 października 2019 r., opinię biegłej A. N. k. 66-67 i protokół rozprawy z 10 czerwca 2020 r. oraz częściowo o zeznania świadków K. N., K. P. – protokół rozprawy z 15 października 2019 r. jak również częściowo w oparciu o zeznania pozwanego – protokół rozprawy z 10 czerwca 2020 r. i 26 marca 2019 r.

Przesłuchanie powoda A. A. (1) było niezwykle trudne, na większość pytań nie był w stanie odpowiedzieć, powtarzał jedynie, że „go podeszli, odpisał im budynki, a później go bili i kopali”. Nieumiejętność powoda w przekazie nie wynikała z jego niechęci lecz stanu psychicznego. Jak wynika bowiem z opinii biegłej A. N. jak również świadka

M. Z. A. A. (1) w sytuacjach stresowych zamyka się, czuje się zagubiony. Potrzebny jest mu czas, aby poznać osoby z otoczenia, poczuć do nich zaufanie, aby się przed nimi otworzyć. Tak uczynił w relacjach z M. Z. (pielęgniarką, która opiekowała się jego matką, a później też jego ojcem) oraz K. A. – u którego pracuje od czasu zaprzestania prac w gospodarstwie pozwanego. Zeznania tych świadków tj K. A. – protokół rozprawy z 11 czerwca 2019 r. i M. Z. – protokół rozprawy z 15 października 2019 r. Sąd w całości dał wiarę. Świadkowie ci są osobami obcymi dla stron, nie posiadają żadnego interesu w korzystnym rozstrzygnięciu sporu dla którejkolwiek z nich, ich zeznania są obiektywne i logiczne. Racjonalnie przedstawili stan psychiczny powoda i jego funkcjonowanie na co dzień, nieporadność i zagubienie. Świadek K. A. zeznał, że powód w codziennych czynnościach radzi sobie, że w przeszłości zaciągnął kredyt na wzniesienie nagrobka dla matki, a w ostatnim czasie był z nim w banku po to, aby uzyskać kredyt na spłatę zobowiązań ojca wynikających ze sprawy karnej. Zeznał też, że powód szybko się denerwuje, nie jest w stanie wykonać precyzyjnych prac, że wiele rzeczy nie rozumie. Przy zaciąganiu kredytu pracownik banku tłumaczył mu cierpliwie warunki spłaty i powód je realizuje. M. Z. zeznała zaś, że A. A. (1) jest łatwo manipulować, jest wykorzystywany do najcięższych prac, nie rozumie bardziej skomplikowanych sytuacji.

Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanego Z. J. (1) – protokół rozprawy z i 26 marca 2019, jak również zeznaniom K. N. i K. P. – protokół rozprawy z 15 października 2019 r., w których przedstawiali powoda jako osobę samodzielną, rozeznaną w otaczającej go rzeczywistości, świadomie dokonująca wyboru i „mądrą” Zeznania pozwanego i świadków Sąd uznał za stronnicze, zmierzające do polepszenia sytuacji procesowej pozwanego. Świadkowie to osoby bliskie dla Z. J. (1), a więc zainteresowani korzystnym dla niego rozstrzygnięciem sprawy. Najistotniejsze jest jednak to, że ich ocena stanu psychicznego A. A. (1), jego rozeznania co do rzeczywistości, która go otacza pozostają w rażącej sprzeczności z wypowiedziami samego powoda, z zeznaniami świadków K. A. i M. Z. jak również opinia biegłej psychiatry A. N. .

Sąd w całości podzieli wnioski opinii biegłego psychiatry A. N. /k. 66-67 i protokół rozprawy z 10 czerwca 2020 /, która Sąd uznał za rzetelną, wnikliwą, stanowczą i weryfikowalną. Oparta ona została o badanie psychiatryczne A. A. (1), zeznania świadków jak i wiedzę fachową oraz doświadczenie zawodowe biegłego. Jest ona logiczna, wyjaśnia jakie ograniczenia niesie za sobą upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, procesy, które na skutek choroby są upośledzone. Opinia biegłej jest przejrzysta i weryfikowalna, gdyż osoba nie posiadająca wiedzy specjalnej jest w stanie zweryfikować określone czynności faktyczne i prawne w powiązaniu z objawami chorobowymi powoda. Z opinii tej wynika, że powód jest osobą upośledzoną od urodzenia, z osłabioną sprawnością intelektualną, ma trudności w zakresie pamięci i koncentracji oraz w przewidywaniu konsekwencji zachowań swoich oraz innych osób, trudności z logicznym rozumowaniem. Jest podatny na sugestie.

Pozwany Z. J. (1) zakwestionowała opinię biegłej zarzucając, że nie uwzględniła ona okoliczności świadczących o świadomości powoda w podejmowaniu decyzji takich jak zaciągnięcie kredytu, czy zgromadzenie dokumentów niezbędnych do zawarcia aktów notarialnych. Ponadto jego zdaniem upośledzenie umysłowe może zostać zdiagnozowane po przeprowadzeniu badania psychologicznego, badania IQ.

Sąd zarzutów tych nie podzielił. Wbrew zarzutom pozwanego problematyka zaburzeń, o których mowa w art. 82 k.c. wiąże się z posiadaniem wiadomości specjalnych z zakresu psychiatrii. Opinia biegłego psychologa mogłaby wyjaśnić psychologiczno – społeczny aspekt funkcjonowania powoda jako osoby upośledzonej umysłowo tj na konsekwencje tego upośledzenia dla umiejętności interpersonalnych i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie (chodzenie do szkoły, pracy, załatwianie spraw formalnych, prowadzenie domu). Te zaś zostały wyjaśnione w opinii psychiatrycznej. Biegła bowiem w oparciu o badanie i zeznania powoda jak również świadków wskazała, że A. A. (1) zna i rozumie proste sytuacje społeczne, potrafi sobie poradzić w zwyczajnych sytuacjach życiowych i wykonać podstawowe czynności dnia codziennego. W sprawach skomplikowanych nie posiada zaś pełnego rozeznania, jest podatny na sugestie, łatwo nim manipulować.

Trzeba przy tym podkreślić, że dowód z opinii biegłych sądowych jest dowodem szczególnego rodzaju, który nie może być zastąpiony innymi dowodami, w tym zeznaniami świadków, którzy nie dysponując specjalistyczną wiedzą, polegają tylko na swoich spostrzeżeniach.

Niewiele istotnego do sprawy wniosły zeznania M. A. – protokół rozprawy z 11 czerwca 2019 r. , który zeznał o złych relacjach syna z pozwanym po zawarciu kwestionowanych aktów, o tym , że nie wyrażał zgody na przepisanie przez syna ziemi.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne

Zgodnie z art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

R. legis art. 82 k.c. jest ochrona autonomii woli, będącą jedną z podstawowych zasad prawa prywatnego. W polskim prawie przyjęta jest zasada, że tylko świadomie powzięta decyzja o wyrażeniu woli oraz wola wywołania określonych skutków prawnych poprzez oświadczenie woli może konstytuować ważną czynność prawną. Jeśli ów proces decyzyjny poprzedzający wyrażenie woli był upośledzony z uwagi na stan psychiczny podmiotu, czynność prawna jest nieważna.

Podkreślenia jednak wymaga, że dla ustalenia czy dane oświadczenie woli złożone jest w warunkach, o których mowa art. 82 k. c. nie wystarczy wykazać, że składający oświadczenie woli cierpiał na schorzenie, które mogło wpływać na procesy psychiczne, związane z rozumieniem (świadomością) znaczenia i treści składanego oświadczenia woli, względnie wpływające na swobodę jego złożenia.

Istotną kwestią dla rozstrzygnięcia w sprawie było, czy mimo istniejącego upośledzenia umysłowego A. A. (1) mógł racjonalnie ocenić treść zawartych umów, skutki swoich oświadczeń oraz swobodnie podjąć decyzję o zawarciu tych umów . W okresie poprzedzającym umowę o dożywocie i sprzedaży nieruchomości zaciągnął bowiem zobowiązanie kredytowe na wybudowanie nagrobka dla matki , a ważności tej umowy nie kwestionował

Niewątpliwie też dla oceny możliwości świadomego podjęcia decyzji lub wyrażenia woli znaczenie mają takie okoliczności jak treść samego oświadczenia, stopień skomplikowania prawnego i faktycznego stosunku prawnego, na tle którego doszło do złożenia oświadczenia, istnienie możliwości odpowiedniej analizy (namysłu) co do tego oświadczenia, a także np. fakt skonsultowania znaczenia oświadczenia z osobami zaufanymi i uzyskania stosownych wyjaśnień umożliwiających prawidłową ocenę sytuacji

Sformułowanie art. 82 k.c. wskazuje, że wada oświadczenia woli określona w tym przepisie obejmuje dwa różne stany faktyczne, które mogą występować samodzielnie, trzeba jednak zauważyć, że granica między stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji a stanem wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest bardzo płynna.

Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny, jak i uzewnętrznienie woli nie zostało zakłócone destrukcyjnymi czynnikami wynikającymi z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Stan wyłączający swobodę musi również wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli, a nie w sytuacji zewnętrznej. Tak pojmowanemu brakowi swobody towarzyszyć będzie najczęściej także pewne ograniczenie świadomości, gdyż granica pomiędzy tymi stanami jest płynna.

W przypadku wyłączenia świadomości podkreśla się, iż dla zastosowania art. 82 k.c. nie musi być ona całkowicie zniesiona, że wystarczy istnienie takiego stanu, który oznacza brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania.. Stan taki musi przy tym wynikać z przyczyny wewnętrznej, a więc ze stanu, w jakim znajduje się osoba składająca oświadczenie woli, a nie z okoliczności zewnętrznych, w jakich osoba ta się znalazła. Tylko istotnie występujące dysfunkcje postrzegania, czy też oceny własnych działań mogą doprowadzić do stwierdzenia nieważności kwestionowanej czynności z przyczyn wymienionych w art. 82 k.c.

Podkreśla się przy tym, że stan wyłączający swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli może być rozumiany tylko jako stan, w którym możliwość wolnego wyboru jest całkowicie wyłączona. Sugestia osób trzecich nie wyłącza swobody powzięcia decyzji (postanowienie SN z 21 kwietnia 2004 r., III CK 523/2002, LexisNexis nr (...), IC 2004, nr 11, s. 43)

Przenosząc te rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że A. A. (1) w dacie zawarcia kwestionowanych przez niego czynności prawnych tj 22 grudnia 2015 r. był w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenia swojej woli.

Jak wynika z opinii biegłej A. N. upośledzenie umysłowe na które cierpi powód od urodzenia powodowało, że nie był w stanie zrozumieć skutków zawartych umów o dożywocie i sprzedaży nieruchomości. Jakkolwiek znał i rozumiał proste sytuacje społeczne, potrafił się w nich odnieść i zakomunikować swoje potrzeby to w sprawach skomplikowanych nie posiadał rozeznania. Cechuje go obniżony krytycyzm, trudności z logicznym wnioskowaniem. Jako osoba, która podatna jest na sugestie czynił to czego oczekiwało od niego otoczenie, nie przewidując konsekwencji swojego postępowania.

Świadczą o tym chociażby sytuacje, o których zeznawała świadek M. Z. , że atakował swojego ojca po to, aby zadowolić miejscowych „dowcipnisiów”. Skoro oczekiwano od niego, że zgromadzi dokumentu to zrobił to, obiecano mu że będzie miał opiekę, że będzie żył dostatnio to to zbył ziemię. Nie przewidywał jednak skutków prawnych tych czynności, gdyż nie mógł ich zrozumieć z uwagi na dysfunkcje psychiczne na jakie cierpi, na upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym.

Nie ma tu znaczenia czy J. go „podszedł” (czyli nakłonił do przeniesienia własności nieruchomości) , bo dysfunkcje wynikają ze stanu psychicznego powoda. Proces motywacyjny – czyli przekonywanie, obietnice – w świetle art. 82 k.c.- mają znaczenie drugorzędne.

Z tych względów Sąd uznając, że A. A. (1) w dacie 22 grudnia 2015 r. kiedy zawarł umowę o dożywocie w zamian za przeniesienie własności działki nr (...), jak również sprzedaży nieruchomości był w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Z. J. (1) przegrał sprawę, a więc zobowiązany jest do zwrotu powodowi poniesionych kosztów procesu , które ustalone zostały w oparciu o § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r oraz od pełnomocnictwa - w łącznej kwocie 5.417 zł oraz zwrot uiszczonej opłaty w wysokości 507 zł (łącznie 5924 zł)

Pozwanego obciążają również nieuiszczone koszty sądowe tj brakująca opłata od pozwu w wysokości 5058 zł oraz wydatek na opinię biegłej w wysokości 704 zł – łącznie 5858 zł – w oparciu o art. 113 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć peł. pozwanego – adw. M. S.